

Ändring av direktiv om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av radioutrustning

2021/22:FPM10

Infrastrukturdepartementet

2021-10-27

Dokumentbeteckning

COM (2021) 547

Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2014/53/EU om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av radioutrustning

Sammanfattning

Med sitt förslag till ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2014/53/EU om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av radioutrustning (radioutrustningsdirektivet) avser kommissionen att införa en gemensam lösning för laddning av mobiltelefoner, datorplattor, digitala kameror, hörlurar, headset, handhållna videospelskonsoler och bärbara högtalare. Kommissionen föreslår att gränssnittet för USB typ C förs in som standard i radioutrustningsdirektivet. Kommissionens förslag syftar till att förhindra en fragmentering av marknaden när det gäller laddningsgränssnitt och kommunikationsprotokoll för laddning, öka konsumenternas nytta och minska det elektroniska avfallet.

Regeringen ser positivt på och välkomnar att kommissionen har presenterat ett förslag till gemensamma laddare som en del av övergången till en cirkulär ekonomi. Regeringen anser att de klimat- och miljömässiga aspekterna behöver vara i fokus för teknikutvecklingen och att digitala infrastrukturer och tekniker måste vara hållbara samt energi- och resurseffektiva. Vidare anser regeringen att det ur konsumentperspektiv finns fördelar med ett gemensamt gränssnitt för laddare.

1.1 Ärendets bakgrund

Sedan 2009 har kommissionen försökt begränsa fragmenteringen av marknaden för laddningsgränssnitt för mobiltelefoner och liknande enheter. Tidigare initiativ ledde dock endast till frivilliga system som inte är rättsligt bindande och därmed inte säkerställer en konsekvent och enhetlig tillämpning.

I juni 2009, efter en begäran från kommissionen, enades stora mobiltelefonstillverkare om att underteckna ett samförståndsavtal om harmonisering av laddare för mobiltelefoner med datorfunktioner som säljs i EU. De undertecknande parterna kom överens om att utarbeta en gemensam specifikation som grundade sig på gränssnittet USB 2.0 micro B, vilket skulle möjliggöra fullständig laddningskompatibilitet med de mobiltelefoner som släpptes ut på marknaden.

Samförståndsavtalet minskade marknadsfragmenteringen och fick en närmast global uppslutning. Dess genomförande ledde till en faktisk minskning av antalet laddningslösningar för mobiltelefoner från 30 till endast tre. Samförståndsavtalet gjorde det emellertid också möjligt att använda äganderättsligt skyddade laddningsgränssnitt, och en sådan lösning fortsatte att användas (och används fortfarande) av en stor mobiltelefonstillverkare, vilket förhindrar full driftskompatibilitet. Dessutom adresserade samförståndsavtalet aldrig de miljöproblem som uppstår till följd av att dessa olika laddningsgränssnitt och kommunikationsprotokoll för laddning fortsätter att existera.

Kommissionens bedömning är att utan unionsåtgärder så förväntas denna fragmentering av marknaden för laddningsgränssnitt och kommunikationsprotokoll för laddning kvarstå och miljöpåverkan kommer inte att åtgärdas.

Ända sedan samförståndsavtalet löpte ut 2014 (efter två förnyelser) har kommissionen försökt främja antagandet av en ny frivillig överenskommelse. I mars 2018, efter flera diskussionsrundor mellan de berörda tillverkarna och åsiktsutbyten med kommissionen, föreslog branschen ett nytt samförståndsavtal om en framtida gemensam laddningslösning för smarttelefoner. Kommissionen ansåg dock inte att det nya samförståndsavtalet var tillfredsställande, eftersom det inte låg i linje med EU:s harmoniseringsmål, som syftar till att begränsa fragmenteringen av laddningslösningar (både laddningsgränssnitt och kommunikationsprotokoll för laddning) för mobiltelefoner och liknande radioutrustning. Det föreslagna nya samförståndsavtalet fortsatte att möjliggöra äganderättsligt skyddade lösningar (leverantörsspecifika anslutningsmöjligheter), vilket kommissionen inte längre anser vara motiverat med tanke på de tekniska fördelar som införandet av gränssnittet för USB typ C medför.

Mot denna bakgrund inledde kommissionen 2018 en konsekvensbedömning av ett eventuellt förslag som syftar till att införa en gemensam lösning för

laddning av mobiltelefoner och eventuellt andra liknande kategorier eller klasser av radioutrustning. Det ursprungliga syftet med detta initiativ var att öka konsumenternas bekvämlighet, men i studien drogs slutsatsen att det vore mer ändamålsenligt att införa ett gemensamt laddningsgränssnitt och ett gemensamt kommunikationsprotokoll för laddning på radioutrustningens sida (smarttelefoner men eventuellt även datorplattor och viss annan handhållen konsumentelektronik) samtidigt som separat försäljning uppmuntras eller krävs (dvs. leverans till slutanvändaren av radioutrustning utan laddningsanordning), skulle gynna konsumenterna och minska det elektroniska avfallet.

Att ta fram en lösning för gemensamma laddare är en av åtgärderna i kommissionens handlingsplan för en cirkulär ekonomi. Åtgärden välkomnades i rådslutsatserna till handlingsplanen.

Förslaget presenterades den 23 september 2021 och syftar till att i radioutrustningsdirektivet föra in tekniska specifikationer för gränssnittet USB C.

1.2 Förslagets innehåll

Förslaget syftar till att förhindra en fragmentering av marknaden när det gäller laddningsgränssnitt och kommunikationsprotokoll för laddning, öka konsumenternas bekvämlighet och minska det elektroniska avfallet. Förslaget kommer särskilt att

- harmonisera laddningsgränssnittet för mobiltelefoner och liknande kategorier eller klasser av radioutrustning (datorplattor, digitala kameror, hörlurar och headset, handhållna videospelskonsoler och bärbara högtalare) som laddas via trådbunden laddning, så att de kan laddas med hjälp av ett gemensamt laddningsdon,
- garantera att sådana enheter, inklusive om de stöder snabbladdning, åtminstone kan laddas via ett standardiserat kommunikationsprotokoll för laddning,
- möjliggöra framtida harmonisering på detta område till följd av den tekniska utvecklingen, inklusive harmonisering av alla andra typer av laddningsgränssnitt än trådbunden laddning,
- införa krav så att slutanvändare inte tvingas köpa en ny laddningsanordning när de köper en ny mobiltelefon eller liknande radioutrustning, och
- införa krav så att slutanvändare som köper en mobiltelefon eller liknande radioutrustning får nödvändig information om dess laddningsprestanda och om den laddningsanordning som kan användas tillsammans med den.

1.3 Gällande svenska regler och förslaget effekt på dessa Radioutrustningsdirektivet har genomförts i radioutrustningslagen (2016:392). Det finns också en radioutrustningsförordning (SFS 2016:394). Post- och telestyrelsen har med stöd av lagen och förordningen meddelat föreskrifter (PTSFS 2016:5) om krav m.m. på radioutrustning. Samtliga dessa författningar kommer att behöva ändras för att anpassas till det ändrade direktivet.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Förslaget bedöms inte påverka unionens budget. Förslaget bedöms inte heller påverka statsbudgeten.

För regeringen är det viktigt att begränsa den administrativa bördan för berörda aktörer. En viktig utgångspunkt i detta är att nya regler och andra krav inte heller blir mer kostnadskrävande än nödvändigt för samtliga berörda aktörer. Eventuella kostnader för EU-budgeten ska finansieras genom omprioriteringar i den fleråriga budgetramen (MFF). Eventuella kostnader för den nationella budgeten ska finansieras i linje med de principer om neutralitet för statens budget som riksdagen beslutat om (prop. 1994/95:40, bet. 1994/95:FiU5, rskr. 1994/95:67).

Initiativet och den slutliga eventuella rättsakten bör baseras på en grundlig samhällsekonomisk konsekvensanalys med utgångspunkt i användarperspektiv och säkerhet.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen ser positivt på och välkomnar att kommissionen har presenterat ett förslag till gemensamma laddare som en del av övergången till en cirkulär ekonomi. Regeringen anser att de miljömässiga aspekterna i högre grad behöver vara i fokus och att digitala infrastrukturer och tekniker måste vara hållbara samt energi- och resurseffektiva. Vidare anser regeringen att det ur konsumentperspektiv finns fördelar med ett gemensamt gränssnitt för laddare.

Reglerna måste vara proportionerliga i förhållande till de syften som anges, utgå från principen om teknikneutralitet, inte vara för detaljerade och inte överlappa med annan relevant reglering och främja innovation och nya affärsmodeller.

Regeringen avser verka för att budgetrestriktivitet beaktas i utformningen av de nya förslagen samt att reglerna utformas i enlighet med principerna för

kostnadseffektivitet, samhällsekonomisk effektivitet samt att reglerna inte blir betungande för myndigheter, näringsliv eller den enskilde.

2021/22:FPM10

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaterna har välkomnat att kommissionen har tagit fram ett förslag om gemensamt gränssnitt för laddare.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Kommissionen betraktar förslaget som ett steg i ett bredare, långsiktigt arbete för att förbättra produkters hållbarhet, och då särskilt elektroniska produkter, på den inre marknaden.

Europaparlamentet har under ett flertal år krävt en gemensam lösning för laddare, och har vid ett flertal tillfällen uppmanat kommissionen att vidta åtgärder i den riktningen.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Meddelandet har inte gått ut på remiss.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Förslaget baseras på samma rättsliga grund som den rättsakt som ändras, dvs. artikel 114 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Ordinarie lagstiftningsförfarande enligt artikel 294 ska tillämpas, vilket innebär att rådet beslutar med kvalificerad majoritet och att Europaparlamentet är medbeslutande.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Kommissionen menar att avsaknaden av harmonisering på detta område kommer att leda till betydande skillnader mellan medlemsstaternas lagar och andra författningar eller praxis när det gäller driftskompatibilitet mellan mobiltelefoner och liknande kategorier eller klasser av radioutrustning och en gemensam laddningsanordning samt när det gäller separat tillhandahållande. Åtgärder på nationell nivå för att lösa problemen kan skapa hinder för den fria rörligheten för varor. Enligt kommissionen kommer samordnande åtgärder på EU-nivå att uppnå de överenskomna målen mycket effektivare och i synnerhet göra marknadskontrollen mer effektiv. Därmed menar kommissionen att förslaget är förenligt med subsidiaritetsprincipen. Regeringen gör ingen annan bedömning.

Kommissionen konstaterar att de föreslagna ändringarna inte går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå de fastställda målen. De nya eller ändrade kraven kommer inte heller att belasta branschen – särskilt inte de små och medelstora företagen – eller förvaltningarna i onödan eller medföra onödiga kostnader för dem. Därmed menar kommissionen att förslaget är förenligt med proportionalitetsprincipen. Regeringen gör ingen annan bedömning.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förslagets behandling i rådsarbetsgruppen för teknisk harmonisering inleddes den 5 oktober 2021.

Utskottet för den inre marknaden och konsumentskydd (IMCO) har utsetts som ansvarigt för Europaparlamentets beredning av förslaget.

4.2 Fackuttryck/termer

Den USB typ C-teknik som används globalt har antagits på internationell standardiseringsnivå och har införlivats i det europeiska systemet av Europeiska kommittén för elektroteknisk standardisering (Cenelec) genom den europeiska standarden EN IEC 62680–1.

USB typ C är en teknik som redan är vanlig för många kategorier eller klasser av radioutrustning eftersom den tillhandahåller laddning och dataöverföring av hög kvalitet. Laddningsdonet för USB typ C kan, när det kombineras med kommunikationsprotokollet för laddning med strömförsörjning via USB-port, tillhandahålla upp till 100 W effekt och lämnar därför stort utrymme för vidareutveckling av snabbbladdningslösningar, samtidigt som marknaden får möjlighet att erbjuda telefoner med lägre kapacitet som inte behöver snabb laddning. Mobiltelefoner och liknande radioutrustning som stöder snabbbladdning kan ha integrerade funktioner för strömförsörjning via USB-port enligt beskrivningen i standarden EN IEC 62680–1-2:2020.